

KAKTUS

1987

ÅRG. 22

NR. 4 - OKTOBER

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Bjarne Kjempff, Stordalvej 4, Løvel, 8800 Viborg, tlf.: 06 69 93 41
Tryk: Hågsholm Bogtryk & Offset, 8834 Hammershøj

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 120 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre. Giro-nr. 657 87 13 - About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: 1/4 side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: 1/4 Seite 200 Dkr. - Price for ads.: 1/4 page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, tlf. 01 51 66 06.

Næstformand: Torbjörn Haldammen, PL 2501, S-17090 Fjärdhundra, tlf. 0171-91574.

Ekstern sekretær: Find Aalbæk Madsen, Langedamsvej 11, DK-5500 Middelfart, tlf. 09 41 28 56.

Intern sekretær: Jytte Thybo, Oustrup Fiskeri, Ørre, DK-7400 Herning, tlf. 07 13 61 69.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre, tlf. 02 94 61 74.

Bestyrer af diateket: Palle Carlsen, Ove Gjeddesgade 6, 2.tv., DK-8200 Århus N.

Bibliotekar:

Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2. tv., DK-7400 Herning.

Redaktionsmedlemmer:

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Mats Nilsson, Torsvedsvägen 12, S-632 39 Eskilstuna.

Ulf Eliasson, Nämndemansvägen 1, S-430 91 Hönö.

Georg A. Sydow, Etonvej 16, DK-2300 København S.

»Meddelelser«:

Hvis man ønsker noget optaget i »Meddelelser«,

skal det sendes til Redaktøren senest 1. måned før udgivelsesmåneden.

Bibliotekar:

Erik Holm, Fruehøjvej 36, 2.tv., DK-7400 Herning, tlf. 07 12 32 82.

Laseric Arne, Box 106, S-430 63 Hindås, tlf. 0301-10632.

Æresmedlem:

Otto Forum Sørensen.

På forsiden ser vi *Mammillaria guelzowiana* som en optakt til Finn Larsens store *Mammillaria*-serie, der starter i dette nummer. Red.

Mammillaria

Denne artikel bringes i 4 afsnit. Første afsnit vil omhandle slægtens klassifikation, andet afsnit vil gå tæt på de enkelte underslægter og serier og tredje afsnit vil dreje sig om planternes geografiske udbredelse. Det fjerde og sidste afsnit vil handle om, hvorledes man bedst plejer sine planter.

Første afsnit: klassifikation

Vi har næsten alle et par Mammillaria i vores samling. Få af os har flere og de allerfærreste satser udelukkende på slægten Mammillaria. I England ser det lidt anderledes ud, her er en hel del Mammillariasamlere, som har sluttet sig sammen i en specialforening - nemlig: »The Mammillaria Society«.

Jeg har indtryk af, at vi herhjemme er tilbøjelige til at betragte Mammillaria som rigtig gode begynderplanter som man senere erstatter med mere sarte planter fra andre slægter bl.a. Melocactus, Discocactus etc.. Det er egentlig lidt synd, idet Mammillaria-slægten indeholder mange kønne, spændende og også vanskelige planter i størrelser fra små golfkugler til planter, der på 10-15 år kan danne store grupper. Kort og godt kan man sige, at en Mammillariasamling er en meget dekorativ, afvekslende og spændende samling, som kun i ganske få måneder af året vil være uden blomster.

Slægten Mammillaria blev oprettet i 1812 af den engelske botaniker Adrian Hardy Haworth og hører til en af de største slægter i kaktusverdenen idet den ca. repræsenterer 200 arter. Dette var man dog ikke klar over i 1812, idet de fleste af arterne er fundet langt senere. En stor del er fundet i nyere tid helt frem til i dag, hvor man stadigvæk kan finde nye arter. Som eksempel skal jeg nævne at velkendte og efterspurgte arter som *Mammillaria theresae*, *saboe*, *goldii*, *haudeana*, *loui*, *carmenae*, *magnifica*, *matudae*, *deherdtiana*, *dodsonii* og *buitzil-opochtlii* er blevet fundet indenfor de sidste 15 år - og så har jeg endda ikke nævnt dem alle.

Når en planteslægt på denne måde får tilført mange nye arter, opstår der ganske naturligt en diskussion blandt botanikere og samlere, som på længere sigt fører til en revision af slægten således, at man bedre får klarhed over de fejl og mangler, som måtte være opstået undervejs. Som eksempel kan jeg nævne, at Boedeker beskrev mange nye arter ud fra importerede temmeligt unge planter. Som et resultat heraf findes der faktisk idag et halvt dusin forskellige navne for en af de mest almindeligt forekommende arter - nemlig *M. bocasana*.

David Hunt er nok den person, som idag har den største indflydelse når det gælder om at få ryddet op i slægten Mammillaria, og det er Hunts klassifikation, som jeg her skal omtale.

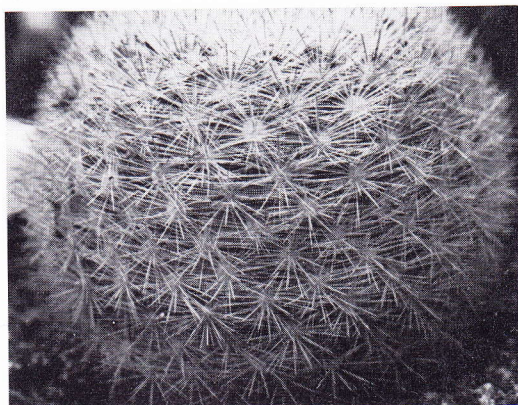

Fig. 2 *Mammillaria candida* (Foto: BK)

Fig. 3 *Mammillaria baumii*

Fig. 4 *Mammillaria longimamma*

For det første har Hunt forenet en del småslægter med Mammillaria - det drejer sig om slægterne: Bartschella, Phellosperma, Porfiria, Chilita, Oehmea, Mammilloidia, Solisia, Dolichothele, Krainzia, Mamilloopsis og Cochemia. På den anden side har Hunt ønsket at bevare slægter som: Coryphantha, Epithelantha, Escobaria, Neobessaya, Neolloydia, Cumarinia og Ortegocactus. Ydermere har Hunt reduceret antallet af arter, en betragtning som mange må hilse velkommen, idet man tidligere alt for ukritisk har beskrevet forskellige økolyper som selvstændige arter. Resultatet af det hele - slægten Mammillaria - har Hunt opdelt i 6 underslægter baseret på planternes blomster og

frø. I de senere år har man jo fundet ud af, at frøet faktisk er den del af planten, som fortæller mest om dens systematiske tilhørsforhold.

En af disse underslægter - den hedder iøvrigt også Mammillaria og indeholder ca. 90% af arterne - er igen opdelt i 3 sektioner afhængig af, om planternes celledsaft har udseende som vand eller som mælk sammenholdt med frøets karakter og tornenes udseende (kroget/ikke kroget). Disse 3 sektioner er igen underinddelt i større eller mindre serier - ialt 14, hvor de enkelte arters placering hovedsageligt er bestemt af deres geografiske tilknytning sammenholdt med væsentlige lighedspunkter i planternes udseende. (Se fig. 1).

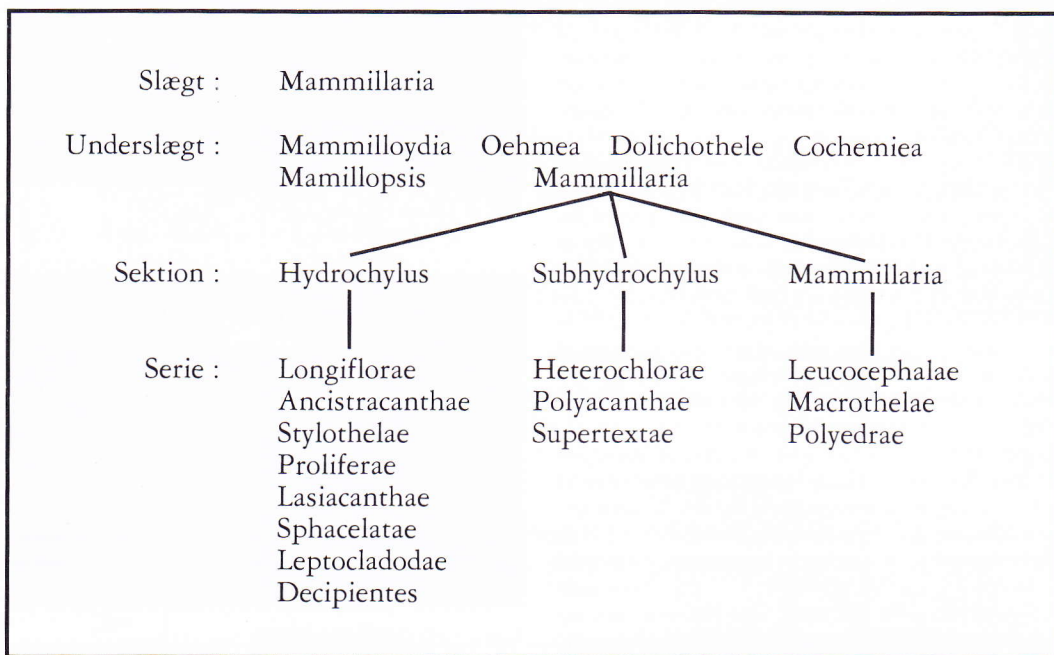

Fig. 1

Andet afsnit: gennemgang af underslægter og serier.

Lad os begynde fra en ende af og se på underslægterne Mammilloidia, Oehmea, Dolichothele, Cochemia og Mamilloopsis. Disse underslægter indeholder kun et fåtal af arter og en yderligere opdeling af disse er derfor unødvendig.

Underslægten Mammilloidia indeholder kun én art: *Mammillaria candida* (fig. 2) fra det østlige Mexico tæt ved byen San Luis Potosi. Arten blev i sin tid af Buxbaum placeret i sin egen slægt på grund af frøet, som ikke ligner et Mammillariafrø. Idag betragtes arten som tilhørende Mammillaria, men er altså placeret i sin egen underslægt på grund af denne forskel. Nogle vil måske synes, at det kan være ligemeget, om frøet ser lidt ander-

5	7
6	10
8	9

Fig. 5 *Mammillaria heidiae*

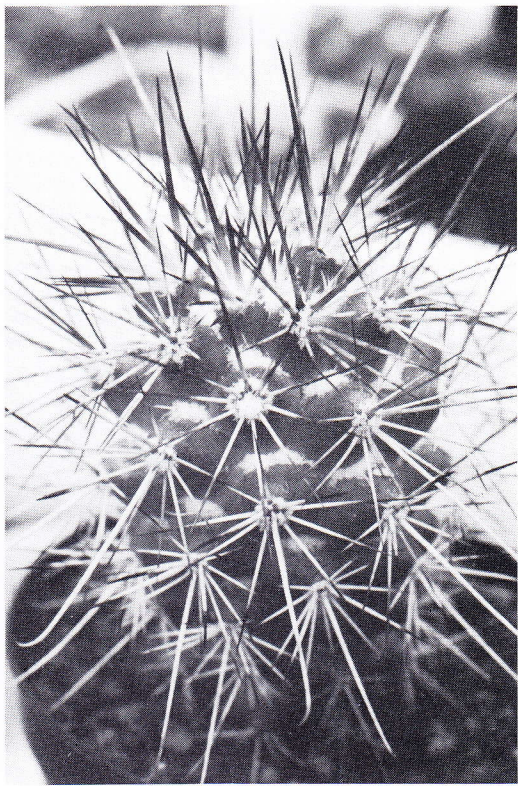
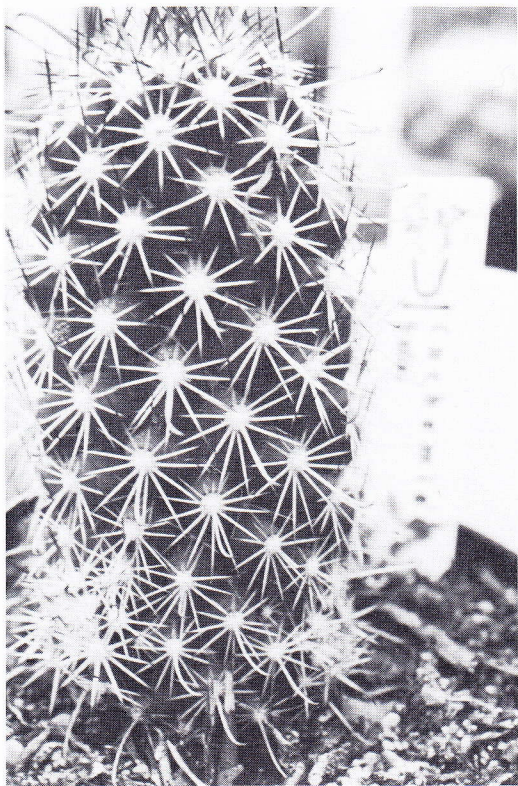
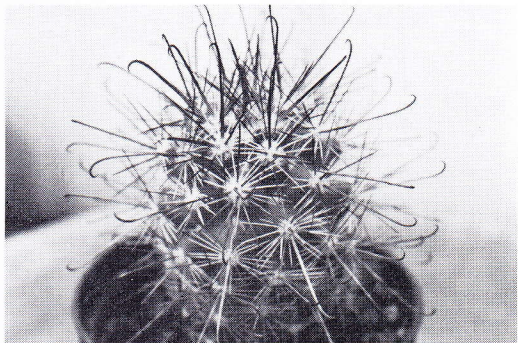
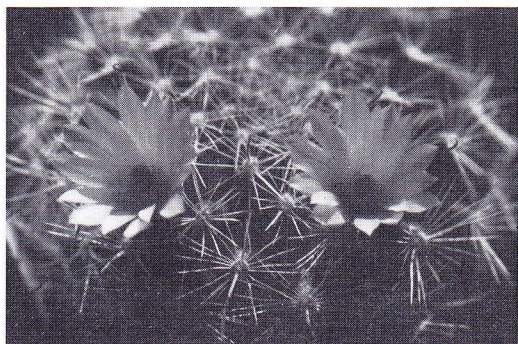
Fig. 6 *Mammillaria sphaerica*

Fig. 7 *Mammillaria surculosa*

Fig. 8 *Mammillaria* (Cochemia) *balei* (Foto: BK)

Fig. 9 *Mammillaria maritima* (Foto: BK)

Fig. 10 *Mammillaria pondii* (Foto: BK)

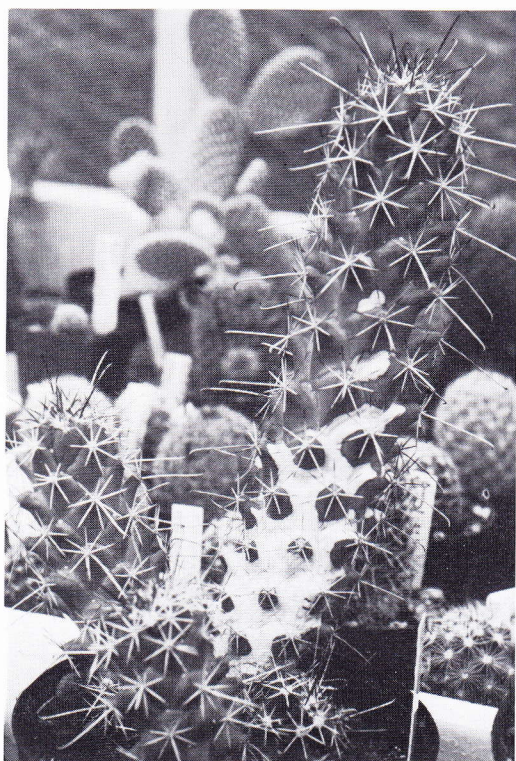

Fig. 11 *Mammillaria poselgeri* (Foto: BK)

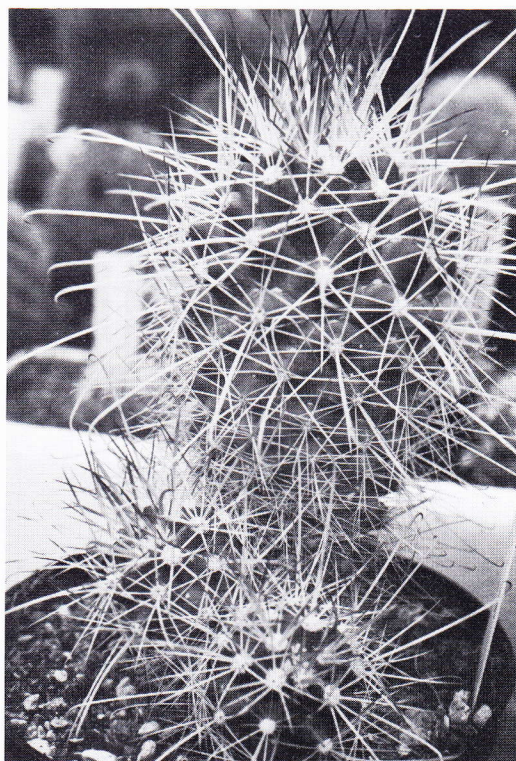

Fig. 12 *Mammillaria setispina* (Foto: BK)

ledes ud, for planten ligner unægtelig en af de »ægte«. På et mere videnskabeligt plan kan man faktisk på grund af denne tilsyneladende lille forskel pege på, at *M. candida* måske har udviklet sig fra en helt anden forhistorisk kaktuspopulation til noget, som ligner en *Mammillaria*; men i så fald har den gjort det godt, da det faktisk er en rigtig køn plante - måske en af de kønneste indenfor slægten. Der findes en del varieteter, som adskiller sig noget i tornedragten.

Mammillaria beneckeii - den eneste art i underslægten Oehmea - har et usædvanligt stort udbredelsesområde i den vestlige del af Mexico, men vokser kun i højder under 600 meter over havets overflade i tropisk eller subtropisk klima. I kultur kræver denne art også rigelig med varme om vinteren - ikke under 10°.

Underslægten Dolichothele indeholder en lille række velkendte arter, som altid har været pænt repræsenteret i samlingerne på grund af de store gule blomster og planternes evne til at overleve i kultur. Den eneste jeg har haft problemer med er *M. heidiae*, som er noget følsom og derfor ikke skal vandes for meget. Iøvrigt, som det fremgår af billederne fig. 3-7, er der her tale om kønne planter, der med tiden vil danne store grupper. *Mammillaria surculosa* kan således danne kæmpemåtter i naturen og vil i kultur hurtigt

fylde selv din største potte ud i løbet af få år, hvis den vandes og gødes godt.

Hvis man skulle finde på noget så rart som på at tilbringe sin ferie på halvøen Baja California eller på en af de nærliggende øer, kan man være heldig at støde på planter tilhørende underslægten Cochemiea - fig. 8-12. Disse planter må betragtes som vanskelige i kultur, og har man alligevel held med dem er de endog vanskelige at få i blomst. Blomsterne er helt specielle, når vi taler om *Mammillaria*, idet de er »zygomorfe« dvs. at blomsterne kun har én symmetri - eller spejlsakse og at man derfor kun kan dele

Fig. 13 *Mammillaria (Mamillopsis) senilis*

Fig. 14 *Mammillaria longiflora*

Fig. 15 *Mammillaria longiflora*

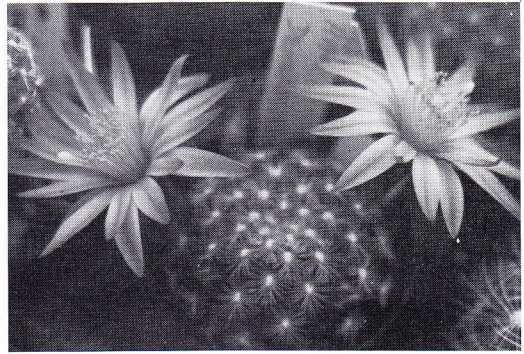
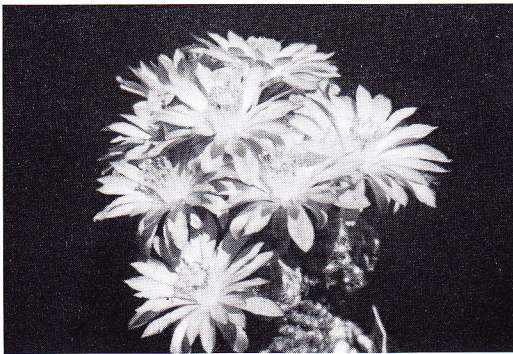
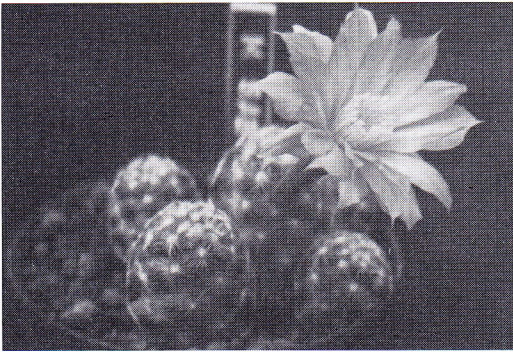
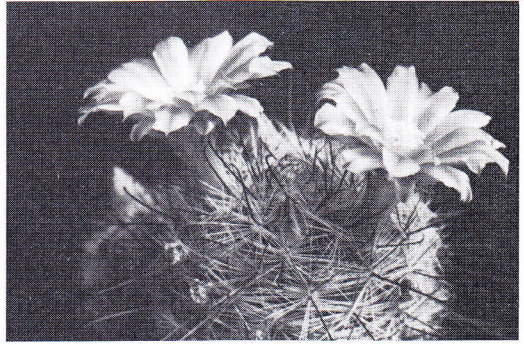
Fig. 16 *Mammillaria saboae*

Fig. 17 *Mammillaria theresae*

Fig. 18 *Mammillaria theresae*

Fig. 19 *Mammillaria deherdtiana*

13	14
	15
16	17
18	19

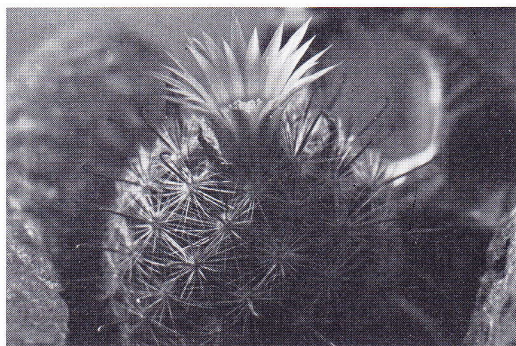

Fig. 20 *Mammillaria barbata*

blomsten ét sted og således få to nøjagtigt ens halvdele. (Sammenlign med din julekaktus). Blomster med radiær symmetri, F.eks. en rose, vil kunne deles i to ens halvdele uanset hvor denne deles på langs.

Mammillaria poselgeri er den Cochemiea med færrest torne. Planten bliver med alderen cylindrisk og kan i naturen opnå en længde på omkring 2 meter, når denne uhindret kan fortsætte væksten hængende ned af en bjergside på Baja. Cochemiea'er bestøves iøvrigt af kolibrier.

Planter fra denne underslægt ses sjældent i samlinger og bliver af mange betragtet som vanskelige. De er trods alt et forsøg værd og har du mulighed for at overvintré planterne ved 10°C, volder de sjældent problemer.

Mamillopsis - den kender vist alle - er den næste underslægt på vores »vandring«. Denne underslægt er monotypisk - dvs. at den kun indeholder én art - nemlig *Mammillaria senilis* (fig. 13). I modsætning til Cochemiea vokser denne art højt oppe i de mexikanske bjergegne, hvor den af og til kan observeres dækket af sne.

Mamillopsis tåler således en vintertemperatur på omkring 0°C - men heller ikke meget lavere. Fordi planter i naturen af og til kan være dækket af sne er det ikke ensbetydende med, at sådanne planter kan betragtes som næsten hårdføre på vore breddegrader. Mange sne- eller isdækkede kaktus er blevet observeret gennem årene, men desværre er disse observationer ikke uddybet nærmere med en tilbundsående analyse af nogle vigtige faktorer såsom: jordtemperatur, lufttemperatur, temperatursvingning mellem dag og nat, luftfugtighed etc. Uden sådanne oplysninger er det derfor vanskeligt at kunne bruge den slags observationer til ret meget.

Så kommer vi til underslægten *Mammillaria*, der indholder så mange forskellige arter, at man for at få et nogenlunde overblik, har været nødt til at opdele underslægten i 3 sektioner, som hver især igen er opdelt i en række forskellige serier. Lad os først se på serierne som sektionen *Hydrochylus* er opdelt i.

Planterne i denne sektion har vandig cellesaft og generelt sorte frø.

Serien *longiflorae* indeholder en gruppe arter, der som navnet antyder, har særligt store blomster. *Mammillaria longiflora* (fig. 14 og 15), *Mammillaria saboae* (fig. 16), *Mammillaria theresae* (fig. 17 og 18) og *Mammillaria deherdtiana* (fig. 19) er nogle af repræsentanterne fra denne serie, der ialt indeholder 6 arter.

Planterne bliver aldrig ret store, men vil med tiden dele sig og danne mindre grupper. Med undtagelse af *Mammillaria longiflora* og *-napina*, der har sarte rødder skal planterne om sommeren have rigeligt med vand og en rimelig tilførsel af næring. Er man for nærig med vandet vil tilvæksten være meget langsom og den forventede gruppedannelse foregå meget langsomt eller helt udeblive. Efter en kølrig overvintring er planterne lette at få i blomst på en solrig plads i drivhuset.

Serien *Ancistracanthae* er af et noget større omfang, da den indeholder omkring 33 arter. Disse arter er geografisk spredt over et meget stort landområde. Planterne vokser, groft forenklet, i det nordvestlige Mexico, på Baja og på den anden side af grænsen til USA i staterne Arizona og New Mexico. Et af hovedkendetegnene på planter tilhørende *Ancistracanthae* er de krogformede torne, de temmeligt store blomster og de sorte frø. Desværre kan jeg ikke anviser helt firkantede retningslinier for disse planter i kultur. Som allerede nævnt, er arterne spredt over et stort område og har derfor tilpasset sig forskelligartede klimatiske forhold.

Fig. 20-26 viser planter fra denne serie.

Finn Larsen

(Fortsættes i næste nummer)

21	22
23	24
25	26

Fig. 21 *Mammillaria boolii* (Foto: Rolv Hjelmstad).

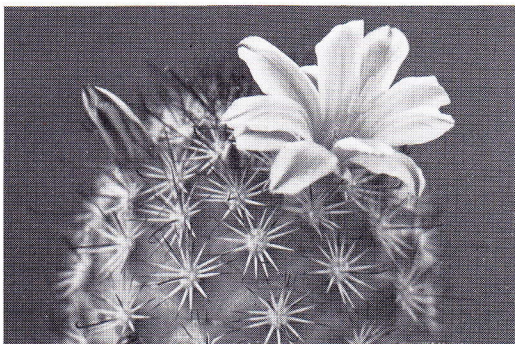
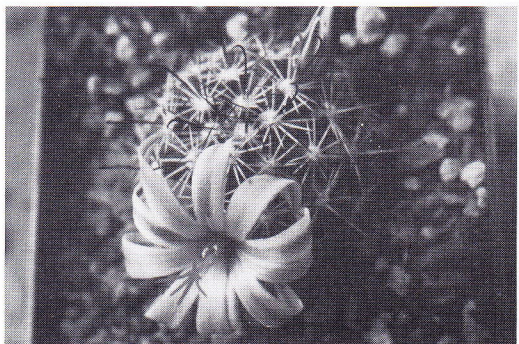
Fig. 22 *Mammillaria guelzowiana*

Fig. 23 *Mammillaria blossfeldiana*

Fig. 24 *Mammillaria blossfeldiana* var. *shurliana*

Fig. 25 *Mammillaria mazatlanensis*

Fig. 26 *Mammillaria sheldonii*

Byg dig et drivhus!

Andre har skrevet om pladsproblemer her i bladet. Problemet er også velkendt for mig. Vindueskarme blev for små. Så fulgte et intermistisk drivhus fabrikeret af gamle vinduer. Det blev naturligvis også for lille. Her i sidste omgang byggede jeg så et på ca. 12 1/2 m². Det kører nu på 2. sæson, og der er da plads endnu. Når det en gang bliver for lille, og det gør det såmænd nok en gang, er der mulighed for at sætte flere sektioner på.

Der er ikke varme i drivhuset. Så til vinter skal kaktusserne i kælderen. Den er ret mørk - jeg har spekuleret på kunstlys. Hvis der er nogen, der har erfaringer på området, vil jeg gerne høre om det.

Nå, det var et sidespring.

Drivhuset står på fundamentblokke, lagt i grus. Herpå er lagt tjærepap, til isolering mod fugt fra jorden. Fire jernstænger er støbt ned i jorden og fastgjort til remmen (den nederste træramme).

En af mine kolleger fortalte mig, at han havde set et drivhus lette i stormvejr. Så derfor altså forankringen. Træskelettet er lavet af trykimprægneret træ.

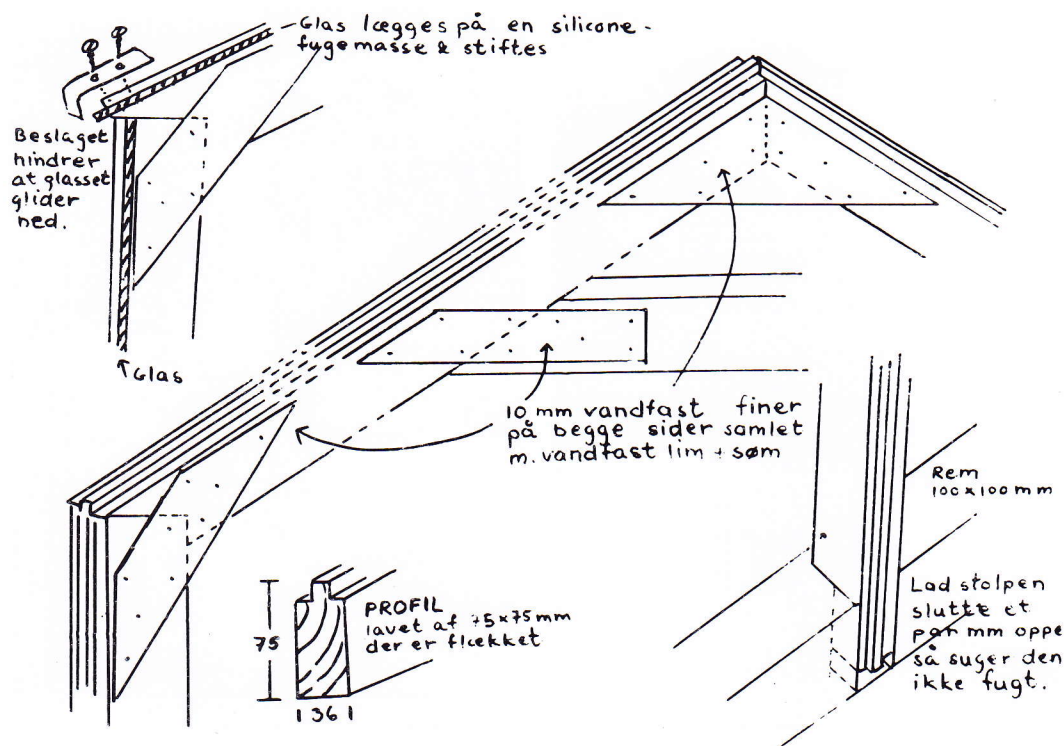
Det var oprindeligt meningen, at der skulle have været nogle krydsafstivninger; men da spærrene var rejst og glasset sat i, var det meget stabilt, så det kom der ikke.

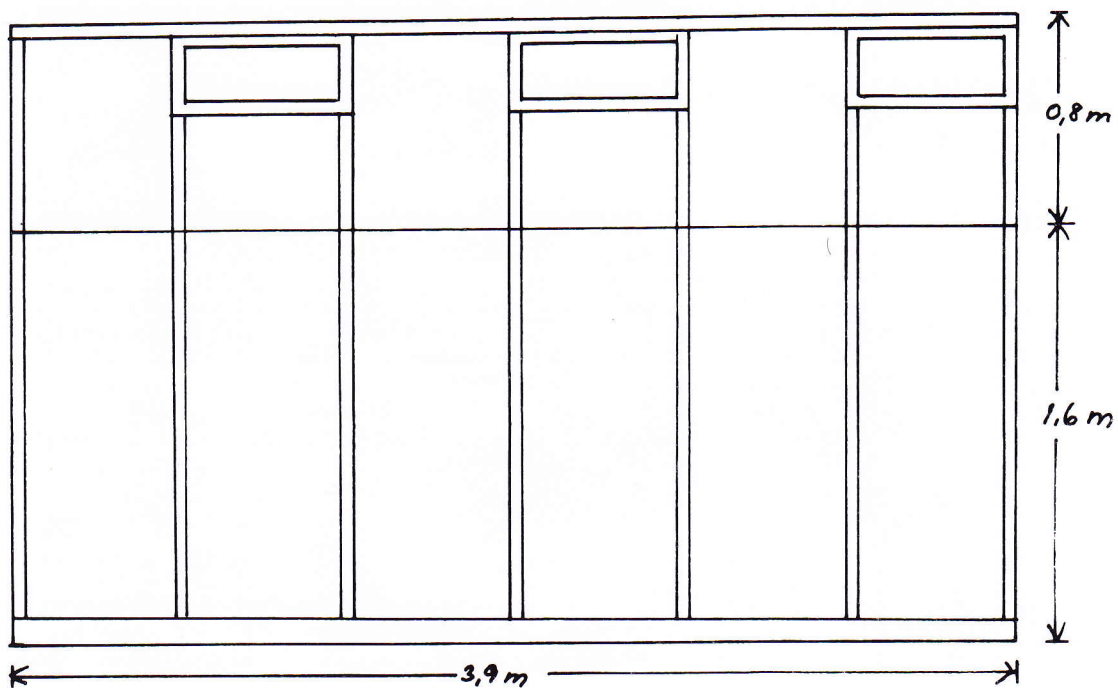
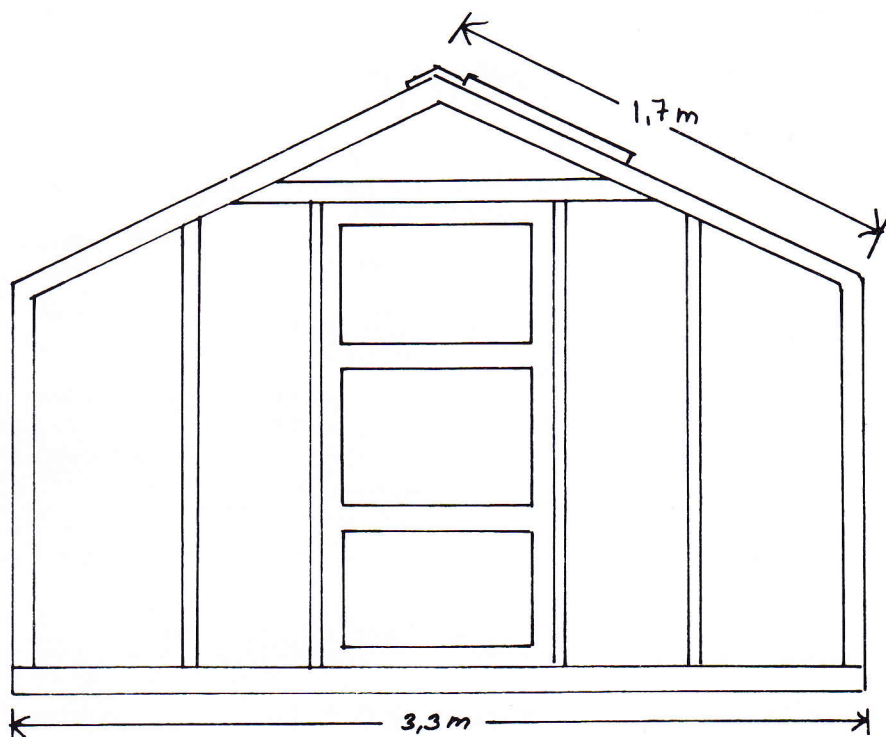
Glasset er fra kasserede termoruder, købt hos en glarmester for 400 kr. Termoruder kan let skilles ad med en stanleykniv mellem glasset og metalrammen. Glasset er lagt i siliconefugemasse. Det overlapper ikke hinanden ved samlingerne. Glasset er stødt sammen med en tynd pølse af silicone imellem.

Det giver noget arbejde selv at lave et drivhus, til gengæld slipper man billigere rent pengemæssigt. Det kom til at koste 3.000 kr. alt iberegnet.

Hvis du nu får lyst til at give dig i kast med et lignende projekt og løber ind i problemer, må du gerne kontakte mig.

Tom Jacobsen, Maglemøvej 35,
4930 Maribo, tlf. 03 88 06 19

»En tropisk värld«

Sydsverigekretsen på Skåne-Mässan

Allt började en kväll i april. Det kom ett telefonsamtal från en akvarieförening i Malmö med en inbjudan att ställa ut kaktusar på Skåne-Mässan, en årlig varumässa som besöks av mer än 100.000 människor. Det hela lät nästan för stort för oss i lilla syd-sverigekretsen, men vi lovade komma med på ett sammanträde där projektet skulle diskuteras.

Vi sammanträffade någon vecka senare med representanter för mässan, folk från två olika akvarieföreningar samt burfågelfolk och ordf. i en terrarieförening. På plats fanns också en konsult eller idé-kläckare, Bengt Larsson från Svedala, som skulle stå för uppbyggnaden i ritning och modell.

Tanken var att i en ishockeyhall som ingår i mässområdet, bygga upp en miljö med arbetsnamnet »EN TROPISK VÄRLD«, som skulle innehålla olika biotoper: Öken, Savann, Havet samt Regnskogen med de djur och växter som finns i respektive miljöer. Målet skulle också vara att bygga det hela så att åskådarna skulle känna det som om de befann sig inne i dessa olika naturtyper. Sydsverigekretsens del i det hela skulle bli att bygga en bit ökenlandskap med kaktusar och andra suckulenter inbäddade i lämpligt material.

Våren och försommaren förflöt med fler träffar där projektet byggdes upp på ritpappret. Materialleverantörer kontaktades och allt började ta form.

Skåne-Mässans invigning var utsatt till fredagen den 21:e Augusti och Måndagen den 17:e lastade vi planter hos olika medlemmar i kretsen och med hjälp av bilar och släpvagn forslade vi så allt till mässområdet. Där stod vi på morgonen fyra kretsmedlemmar med en rejäl samling planter, en flera ton stor hög med lavablock samt ett berg av lastpallar.

Två svettiga dygn senare hade vi förvandlat lastpallarna, flere rullar svart plast och lavablocken, till en nära 50 kvadratmeter stor rasbrant, nästan två meter hög i bakkanten, klädd med suckulenter av alla slag. Intill rasbranten hade ormföreningen placerat skalorormar och vandrade man vidare kom man genom savannen med bl.a. en fågelhall där färgglada fåglar flög fritt omkring, så småningom fram till den tropiska regnskogen med tät vegetation och vatten som porlade fram till dammar med jättenäckrosor. Överallt fanns terrarium med ormar och ödlor samt akvarier i mängder, alla fint dolda i grönskan. Ett stort växthus med kläckningsfärdiga puppor av tropiska fjärilar fanns också på plats.

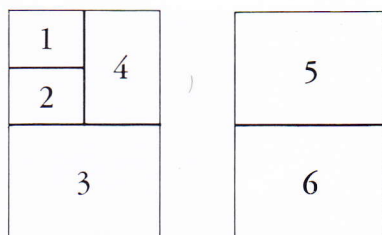
Kvällen före invigningen jobbades det intensivt i den stora hallen för att allt skulle vara perfekt. En informationshörna där de olika hobbyföreningarna skulle kunna informera besökarna tillhörde det som färdigställdes i sista minuten.

Så slogs dörrarna upp invigningsdagen och under de följande 10 dagarna välldes besökarna fram genom den tropiske världen. Då mässan avslutades konstaterades det att nytt publikrekord hade slagits. 150.000 personer under 10 dagar. Bästa dagssiffra blev över 24.000 människor lördagen innan avslutningsdagen. Sydsverigekretsen var på plats alla dagarna och lyckades förhoppningsvis tillföra NKS flera nya medlemmer.

Text och Foto:

Kjell-Erik Nilsson

Axel Danielssons väg 306, S-21482 MALMÖ

Bildtexter:

Bild 1: I Informationshörnan gjorde vi reklam för oss med färgglada kaktusbilder.

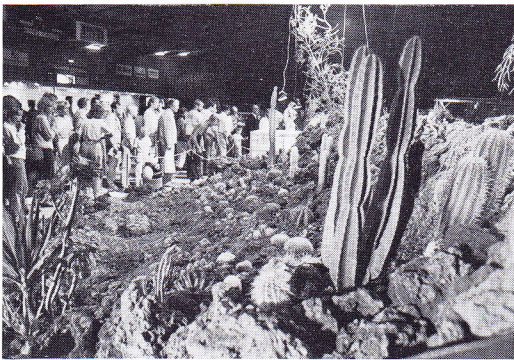
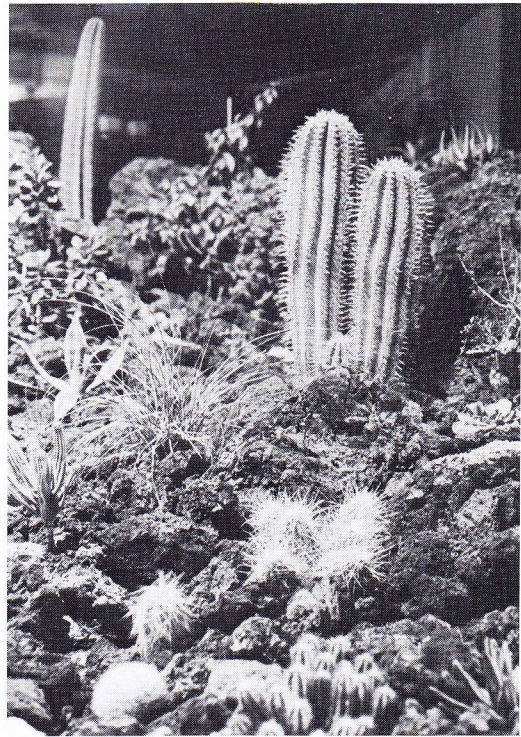
Bild 2: Ett ständigt lämmeltåg av besökare passerade vårt kaktusberg och många positiva omdömen hördes.

Bild 3: Uppe från läktarna hade man denna utsikt, med kaktusbranten i förgrunden och i bakgrunden fågelhall och växthus med tropiska fjärilar, allt inbäddat i mängder av stora gröna växter.

Bild 4: Stig Jahnkens fina *Pachycereus pringley* gav tyngd åt anläggningen.

Bild 5: Ett utsnitt som visar variationen av planter med större pelare och buskformiga suckulenter i bakgrunden.

Bild 6: Ett smakprov från regnskogen, med jättenäckrosblad och tät djungelgrönska.

LOBIVIA MARSONERI

(Werd.) Backbg.

Av de ca. femhundra Lobivia-arter, varianter och former som hittills har beskrivits, torde de som jag nu ska presentera vara några av de mest populära. De har funnits i våra samlingar sedan 1930-talet och spridits fort till de flesta växthus och fönsterbänkar tack vare sin rikliga blomning och fruktbildning. Orsaken till den snabba spridningen är givetvis också att de här plantorna är väldigt vackra. Taggar kan bli upp emot 10 cm långa, och de förhållandevis korta blommorna är gula till svagt köttfärgade med ett rött till brunaktigt svalg. Med andra ord är de väldigt vackra.

Variationerna inom *L. marsoneri* är väldigt stora, och den begränsade växtarean mellan Tres Cruces och Maimará i Provinsen Jujuy i norra Argentina, gör det befogat att synonymisera många former och varianter inom denna variationsrika art. För att kunna reda ut problemen kring arten, måste man gå tillbaka i tiden och försöka ta reda på plantornas ursprung. Originalbeskrivningen av Werdermann är få-ordig och någon exakt insamlingslokal nämns inte. Detta gör det givetvis mycket svårt för dagens vetenskapsmän att utföra taxonomiska revideringar. Walter Rausch, den kände och bereste, Österrikiska Lobivia-experten, har genom Blossfeld fått reda på att många former inom *L. marsoneri* samlats av Blossfeld och Marsoner i norra Argentina, och sedan sänts till Europa. Där har sedan bl.a. Werdermann och Backeberg sorterat ut extrema former och beskrivit dessa som egna arter eller varianter, utan den vetskapen att det endast är former inom en och samma art, nämligen *L. marsoneri*.

Många former har förmodligen samlats kring den vackra, lilla byn Humahuaca, inte så långt ifrån den Bolivianska gränsen. Här kan man från ca. 2900 till ca. 4000 m hitta flera populationer, där kropp och blommor förändras succesivt ju högre man vandrar.

Walter Rausch delar in *L. marsoneri* på följande sätt:

LOBIVIA MARSONERI (Werd.) Backbg. 1935

Synonymer: Echinopsis marsoneri Werd. 1932

Lobivia rubescens Backbg. 1932

v. tenuispina Backbg. 1932

Lobivia haageana Backbg. 1933

v. albibepatica Backbg. 1935

v. bicolor Backbg. 1935

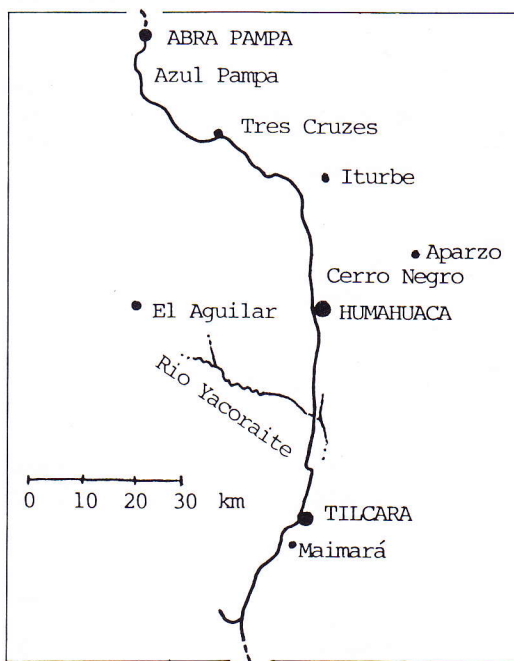
v. chrysantha Backbg. 1935

v. grandiflora-stellata Backbg. 1935

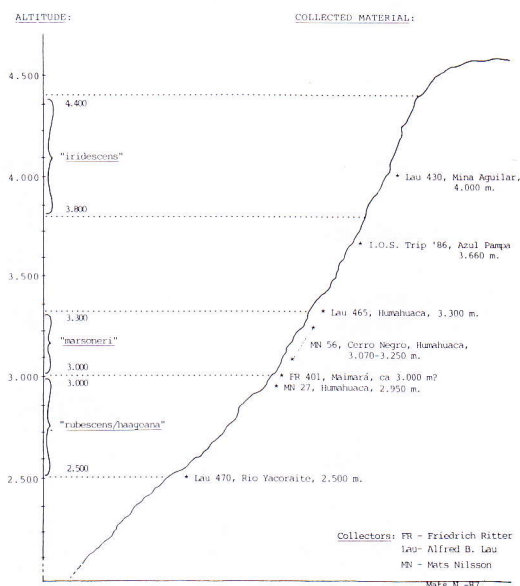
v. leucoerythrantha Backbg. 1937

v. croceantha Backbg. 1937

v. durispina Backbg. 1935

LOBIVIA MARSONERI (Werd.) Backeberg

Collectors: FR - Friedrich Ritter
Lau - Alfred B. Lau
MN - Mats Nilsson

MATS N.-87

LOBIVIA MARSONERI V. *IRIDESCENS*

(Backbg.) Rausch 1985

Synonymer: *Lobivia iridescens* Backbg. 1935

Lobivia uitewaaleana Buining 1951

Lobivia mubriae Backbg. 1963

Personligen anser jag att man kan dela in marsoneri-gruppen i tre former, där altituden är avgörande för plantornas utseende.

De två formerna »*iridescens*« och »*rubescens/haageana*« bör dock synonymiseras med *L. marsoneri*, som blev beskriven först och alltså har prioritet.

- 1) »*rubescens/haageana*« - Kropp cylindrisk, taggar långa och oftast kraftiga, blommor gula, orange eller rödaktiga med mörkt brun-rött svalg.
ALTITUD: ca. 2500-3000 m.
- 2) »*marsoneri*« - Kropp klotformig, taggar upp till ca. 3 cm långa, tunnare, blommor gula, orange till rödfärgade med rött svalg.
ALTITUD: ca. 3000-3300 m.
- 3) »*iridescens*« - Kropp liten, till 5 cm Ø, taggar till endast 1 cm långa, tunna, blommor vit-brun-rosa, orange till smutsigt röda.
ALTITUD: ca. 3800-4400 m.

Här ser man tydligt hur det mesta blir mindre och vekare ju längre upp i bergen man kommer. Först Backebergs *Lobivia rubescens* och *L. haageana*, vilka är identiska med varandra och mycket variabla. De kan bli upp emot 20-30 centimeter höga, och från de skarpa, tvärskurna åsarna kommer upp till 10 cm långa, ofta bruna till svarta taggar. Blommorna är gula, orange eller rödfärgade med ett mörkrött svalg.

De varianter av *L. rubescens* och *L. haageana* som beskrivits av Backeberg under 1930-talet, är inget annat än enstaka former av en mycket variabel art, och har alltså, enligt min mening, ingen rättvis, taxonomisk status som egen art. Oftast är det endast blomfärgen som avviker, men detta är helt irrelevant, eftersom det finns många populationer där det blandas gula, orange och röda blommor. Den här kraftigare formen av *L. marsoneri*, påträffas alltså på relativt låg höjd, 2500-3000 m, där den växer i lerig sand bland stenar och lågväxande buskar. Andra kaktusar som växer här är *Parodia maassii*, *Lobivia ferox*, *Trichocereus pasacana*, *Maihueniopsis spec.* och *Opuntia spp.*

Börjar man vandra uppåt i bergen, till ca. 3000-3300 m, hittar man originalformen av *L. marsoneri*. Till skillnad från de på lägre höjd växande »*rubescens/haageana*«, blir originalformen mindre och klotformig, taggarna kortare och vekare, blommorna gula, orange till svagt röda, med ett orange-brun-rött svalg. Den här formen finner man bland annat kring

1. *Lobivia iridescens* WR 37a (*Humahuaca*).

2. *L. rubescens* FR 401 (*Maimara*).

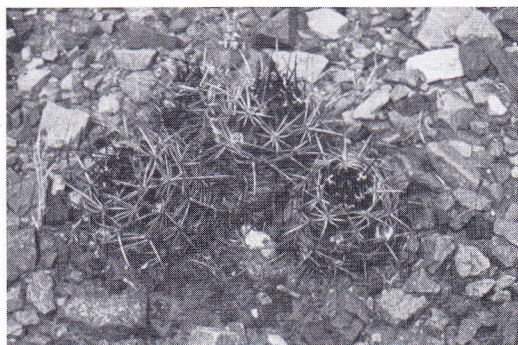

3. *L. rubescens*.

Humahuaca, där den växer med sin kraftiga pålrot i sandig lera eller skiffer, ofta gömd under byskar eller bland gräs. Den växer tillsammans med den sällsynta *Weingartia neumanniana*, *Parodia maassii*, *Oreocereus trollii* och *Rebutia haagei*.

Den högst växande formen, *L. marsoneri* v. *iridescent*, finner man på höjden 3800-4400 m. Några av fyndplatserna är Tres Cruces, Azul Pampa, Mina Aguilar, Iturbe och Aparzo. Här blir plantorna ännu mindre, endast upp till 5 cm Ø, taggarna bara 1 cm långa, blommorna kortare och ca. 4 cm breda, vit-brun-rosa, orange till rödaktiga med ett svagt rödfärgat svalg.

Att Walter Rausch synonymiserar *L. rubescens*/*haageana* med *L. marsoneri* tycker jag är helt riktigt, men att han inte gör det samme med *iridescent* är en gåta. Plantorna förändras succesivt efter växtplatsens altitud, och formerna flyter in i varandra. Dessutom är växtarean begränsad, och speciellt kring Humahuaca, där alla tre formerna påträffas. Själv har jag funnit två av dessa. *Lobivia rubescens* fann jag nära byn Humahuaca på 2950 m:s höjd, där den bildar grupper på upp till 20 cm Ø. Orsaken till den rikliga skottbildningen är att de talrika getterna äter på plantorna med jämna mellanrum! De mörka plantorna har oftast kraftiga, böjda taggar på upp till 5 cm:s längd, men under buskar i skuggan finner man även plantor med tunna, raka taggar. Jag hittade en ihopslagen blomma, och petalerna var gula med ett vinrött svalg.

4. *L. rubescens* MN 27 (Humahuaca, 2950 m).

5. *L. marsoneri* MN 56 (Cerro Negro, 3070-3250 m).

Inte långt därifrån, på väg upp för Cerro Negro, hittade jag på 3070-3250 m:s höjd en liten, kort-tag-gig Lobivia som måste vara *Lobivia marsoneri*. De växer i sprickor i skiffer med en kraftig pålrot, och kroppen blir upp till 6 cm bred och 4 cm hög. De mörka taggarna blir som längst 2,5 cm långa och är raka till krokiga. Från detta berg, där det enligt Rausch även växer *L. marsoneri* v. *iridescens*, kan man se lokalen för *L. rubescens* MN 27. Här har vi alltså de tre formerna samlade på en begränsad area, vilket gör att jag personligen vill föra Rausch's v. *iridescens* som synonym till *L. marsoneri*.

Som vanligt när det gäller kaktusforskning, är det svårt att få tag på information om insamlat material, och får man äntligen tag på något, visar det sig ofta vara för knäpphändiga uppgifter man fått, där samlarlokaler inte är tillräckligt noggrant angivet. Får man dock en exakt lokal, som t.ex. Cerro Negro norr om Humahuaca, men ingen angiven altitud, har man missat mycket viktig information, och många misstag och förvecklingar kan ske. Detta berg, Cerro Negro, börjar på ca. 3000 meters höjd och mäter som mest drygt 3600 meter. Dessa sexhundra meter är väldigt viktiga, och stora morfologiska förändringar kan ske inom en och samma art, trots att de växer på samma berg! Förändringar pga höjdskillnader inträffar naturligtvis inte bara hos *Lobivia marsoneri*, utan även inom andra arter och släkten, som t.ex. *Parodia maassii* och *P. stuemeri*, vilka ändrar blom- och taggfärg, tagglängd och kroppsstorlek beroende på vilken höjd de växer.

På fig. 2 anges all den information om insamlingslokaler med altitudangivelser jag lyckats få tag på. Förutom mina två populationer, MN 27 & 56, har jag i min samling även Lau 470 från Rio Yacoraite, ca. 20 km söder om Humahuaca. Mina två plantor är tyvärr inte större än ca. 4 cm Ø, så hur de ser ut som fullvuxna i sin naturliga miljö är svårt att säga. Trots den lilla kroppen blommar den förträffligt med mörkt gula blommor och ett mörkt, vinrött inre. Lau 470 hör enligt mig hemma i formen »*rubescens*».

En annan »*rubescens*»-form är FR 401 från Maimara, söder om Tilcara. Ritter anger ingen exakt insamlingsaltitud, men jag har själv varit i Maimara, och de högsta bergen runt om den lilla byn, där denna population lär växa, mäter ca. 3000 m. Detta torde vara den sydligsta lokalen inom *L. marsoneri*. Taggarna är långa och mörka, och blommorna 6-7 cm långa, ljusgula med ett brunrött inre.

Odlingen av dessa plantor är förhållandevis enkel, och bäst trivs de i ett varmt växthus med relativt starka temperaturväxlingar under dag och natt. Övervintring bör ske i en temperatur på ca. 5-8 grader C, men det gör inget om det blir någon minusgrad under en kort period. Det kan i naturen, i det nordliga Argentina, bli flera minusgrader under vintermånaderna

juni-augusti, och det händer även att de täcks av ett tunnt lager med snö. Detta innebär att de under gynnsamma förhållanden också är vinterhårdiga på våra breddgrader.

Dessa plantor får i sin naturliga miljö utstå extremt höga doser av solljus, och för att efterlikna dessa bör man placera dem så ljust och varmt man någonsin kan. Man bör emellertid se upp för brännskador på våren, när de första, heta strålarna träffar plantkroppen. Givetvis har både plantan och dess ägare långtat efter solen, men följderna av den chock-artade omväxlingen från mörker till ljus kan bli ödesdigra.

Vattningen bör under varma, soliga perioder vara riklig, dvs. minst en gång i veckan, med uppehåll under molniga, kalla veckor och vintermånaderna då de står helt torrt.

Får de en kall och torr övervintring kan man glädja sig åt en oförglömlig blomning på våren och tidiga sommaren. De många blommorna i gult, orange och ljust rött med det mörkare svalget är fantastiskt vackra. Tyvärr, som med så många andra arter av Lobivia, står sig bara blommorna en eller högst två dagar. Det går bra att odla dessa plantor från frö, och de kan blomma redan efter några få säsonger.

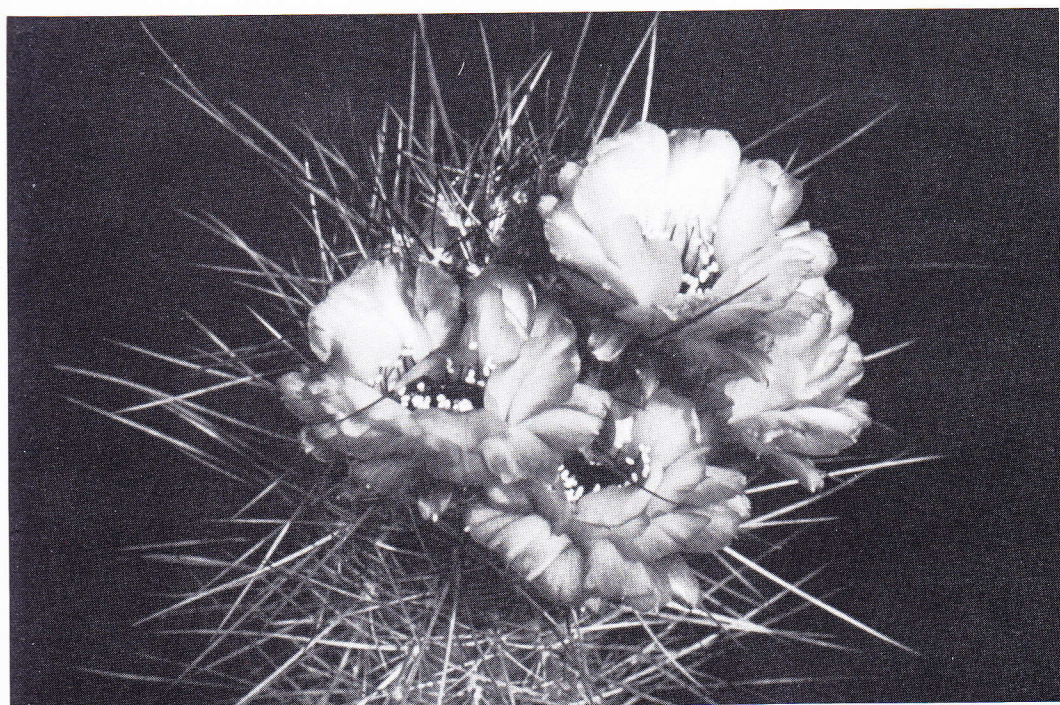
Är du intresserad av frö-sådd, så skicka efter vår nya lista med ca. 500 olika kaktus-arter att välja mellan!

Text och foto:

Mats Nilsson, Torsvedsvägen 12,
S-632 39 Eskilstuna, Sweden

LITTERATUR:

- Backeberg, C. - *Cactus Lexicon*, Blandford Press Ltd. 1976.
Backeberg, C. - *Die Cactaceae Bd III*, Gustav Fischer Verlag, 1983.
Ritter, F. - *Kakteen in Südamerika Bd 2*, F. Ritter Selbstverlag, 1980.
Rausch, W. - *Lobivia*, Bd 2, Rudolf Herzig, 1975.
Rausch, W. - *Lobivia '85*, Rudolf Herzig, 1985/86.
Werdermann, E. - (*E. marsoneri spec. nova*) Not. Bot. Gart. Berlin, 1932.
Backeberg, C. - (*L. haageana spec. nova*) *Das Kakteenfreund*, 1933.
Backeberg, C. - (*L. haageana v. chrysantha var. nova*) *Bl. für Kakt. forrschung*, 1935.
Backeberg & Knuth - (*L. iridescens spec. nova*) *Kaktus ABC*, 1935.
Buining, A.F.H. - *L. uitewaaleana spec. nova*, *The Nat. Cact. & Succ. Journal*, 1951.
Kiesling & Ferrari - XIX IOS Congress, Argentina, *Field Trip Guide*, 1986.
Lau, A. - *Correspondens*, Lau-Schweich.
Schweich, D. - *Correspondens*, Schweich-Nilsson, 1985-87.
Nilsson, M. - *Fielddnumberlist*, 1987.
Rausch, W. - *Verz. der Sammelnummern W. Rausch*, 1975.
Lau, A. - *Fielddnumberlist*, 1983.
Åsen, P.A. - *Correspondens*.

6. *L. rubescens*.

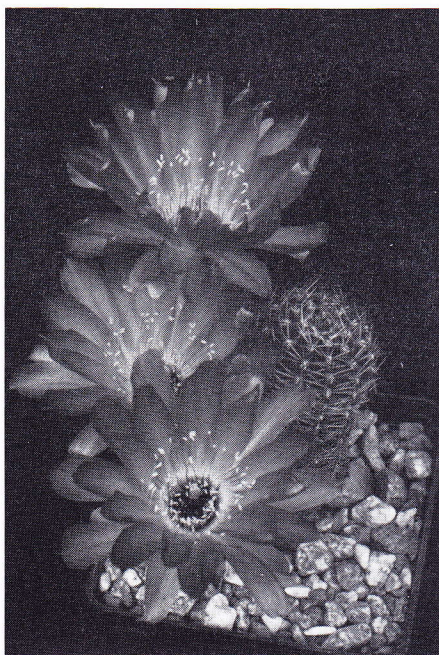

7. *Humahuaca* från Cerro Negro.

ER DET DERES EGEN FRÖ ?

KAKTUS-FRÖN!

Skicka genast efter vår *illustrerade* kaktus-frölista med över 500 arter och varianter!

Här hittar du rariteter som Blossfeldia, Discocactus, Epithelantha, Turbinicarpus, Sulcorebutia och Wilcoxia! Flertalet med lokalangivelse eller samlarnummer! Över trettio arter från min expedition i Argentina (Gymnocalycium, Lobivia, Oreocereus...)!

Drygt tre dusin vinterhårdiga arter av Echinocereus, Escobaria och Opuntia...(vissa hårdiga till - 32°C!)

Gamla kunder får listan automatiskt. Tilläggslista i januari.

Bra grobarhet, humana priser & snabb leverans!

En sund kaktusfantast missar inte ett sådant erbjudande...

ESKILSTUNA CACTOPHILES
c/o Mats Nilsson
Torsvedsvägen 12
S-632 39 ESKILSTUNA
Sverige

Anmeldelse: Ny PARODIA-BOG af Weskamp

Walter Weskamp i Kiel, der er en kendt person for mange i vort selskab, især som Parodia-specialist, er ved at lægge sidste hånd på værket til en bog om slægten Parodia. Om bogen kan nævnes følgende: Den har 597 tekstsider, 3 kort over Parodia-hjemsteder og 20 billedsider med ialt 107 farvebilleder.

Indholder: Indledning, historie og slægtsbeskrivelse. Derefter alle arter inden for underslægten Obtextospermae, Protoparodia, alle arter inden for underslægten Parodia, sektion Sulcatae Weskamp og Politispermae Weskamp, og en afslutning. Endvidere en nybeskrivelse og en præsentation af 10 nye arter. Weskamp regner med, at bogen vil ligge færdig på bordet engang i okt. 87. Prisen er ikke helt afklaret, formentlig vil den komme til at ligge omkring 100,- DM. Bogens tekst er tysk. Bestillinger enten direkte til: W. Weskamp, Siedlerkamp 1,

D-2300 Kronshagen - Kiel

eller til undertegnede, der også vil være behjælpelig med forsendelsen.

Hans Keil, Kleinziegelhof 4,
D-2380 Schleswig, SYDSLESVIG

Ny frøliste

Pedio- og sclerocactusfrø og andre hårdføre -vinterhårde arter fra syd- og nordvest USA. Skriv efter en liste.

Fritz hochstätter

feldstrasse 61

d-6800 mannheim 51

telefon 0621 / 79 46 75

Kaktus-kalender 1988

Format: 24X34 cm med 13 meget dejlige farvebilleder og udførlige plantebeskrivelser på tysk eller engelsk.

Pris: 1 kalender DM 12,80 + porto og pakn.

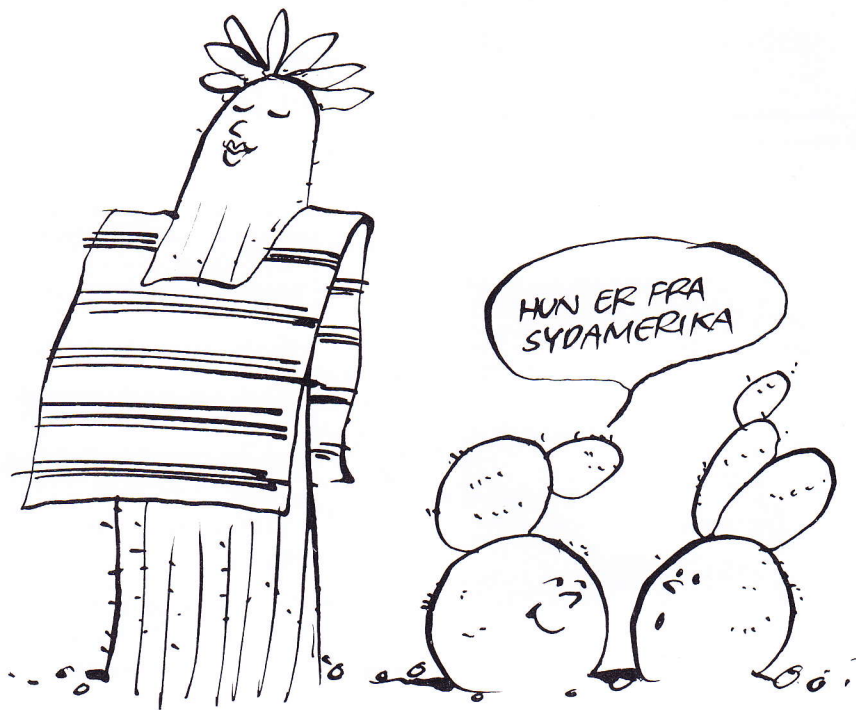
2 kalendere DM 22,20 + porto og pakn.

Bestilling til:

Peter Brandt Pedersen

Tårnbygårdsvej 20,

DK-2770 Kastrup

EXOTICA

Europas største udvalg af »knoldplanter«

Adenium, Brachystelma, Trichocaulon,
Dioscorea, Euphorbia, Pachypodium,
Pelargonium o.s.v.

- Og mange andre botaniske sjældenheder.

Ernst Specks, Am Kloster 8, 5140 Erkelenz-Golkrath
Tel: 02431-73956

Åbningstider: April-december, lørdage fra 9.00 - 16.00.

carla wolters

VAN HORNEPLEIN 1
NL - 6019 BW WESSEM
TEL. 04756-3146

Grafiske kunstreproduktioner

- Den nyeste serie viser 4 *Gymnocycium*-arter afbilledet samvitighedsfuldt nøjagtigt og realistisk som voksestedsmotiver i pennetegningsteknik. (En af tegningerne illustrerer min artikel på midtersiderne i dette nummer).
- Format: 35×50 cm i fremragende kvalitet og kun trykt i et lille oplag. Pris: 10,- HFL pr. stk. + 5,- HFL til porto (uanset ordrens størrelse). Krydset bankcheck, vedlægges ordre.
- Yderst velegnet som gave eller præmie til kaktusvenner!

– næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri **Jagtvej 74**

her finder De det største udvalg i
KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser
Kaktusgødningen **SUKUROL** føres

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes ved henvendelse til

CHRISTIAN LORENTSEN

Ærtevej 12, DK-8700 Horsens.

Betaling: Check eller på Giro nr. 834 29 11.

Årgang 5-8: 5 kr. pr. nr. Årgang 9-18: 10 kr. pr. nr. Følgende nr. er udsolgt: 5. årg. nr. 2, 9. årg., 13. årg., 14. årg. nr. 1.

Allerede før De når Hamborg, kan De finde vort kaktusgartneri

»Klein Mexiko«

Vi har et stort sortiment af interessante planter til Dem. De er velkommen til et besøg til enhver tid, - undtagen mandag! Grupper helst forudanmeldelse. - Ingen forsendelser. Ny vinterlukning: Fra jul til ca. midt i marts.

KAKTUSGARTNERI »KLEIN MEXIKO«

Wolfgang Schnelle

D-2067 Reinfeld/Holstein

(Vejen Reinfeld - Bad Segeberg)

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort medlemsblad »Orchideen«, der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Tornskadevej 38

8210 Århus V.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral skaffer pletter, gødning og andre ting, vi har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

IB HOLM

Kirkebækvej 52

DK-8800 Viborg

Tlf. (06) 61 18 05 - Giro 660 02 63

MÅ IKKE BØJES!

KAKTUS

Stort udvalg i frøplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydgæsser.

Bent Jørgensen

Vejlegårdsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95
Plantelister udsendes ikke

Kaktusar!

Ca. 700 olika arter. Alla är uppdrivna från
frö. Många sällsynta arter finns til låga
priser.

Beställ vår lista som fås mot porto (intern
svarskupong).

Svantes Kaktusodlingar
Järnbrusksg. 7, S-66203 Svanskog
Sverige. Tel. 0532/30473

DER KAKTEENLADEN

Jörg Köpper

Lockfinke 7 - D-5600 Wuppertal 1

Vi har et stort udvalg i artikler til vores hobby
og et stort udvalg af kaktusbøger - også
antikvariske. Skriv efter vores gratis post-
ordrekatalog og bogliste.

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport
Lilienstr. 5 - Postbox 1107
D-7053 KERNEN i. R.

Corypantha macromeris	DM	6
Echinocereus acifer		5-10
Gymnocalycium achirasense		6-7
- vatteri		6-7
Mammillaria grusonii		16-20
- heyderi		10-16
- neoschwarziana		16-20
Morawetzia doelziana		15-20

WHITESTONE GARDENS LTD.

Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Ing. H. van Donkelaar

Lantje 1 a – Postbus 15
NL-4250 DA Werkendam – Holland

Betydeligt udvidet sortiment i sukkulenter,
kaktus samt andre sjældne planter. Ny plan-
teliste sendes mod forudbetaling af 3.50 hfl.
Frøliste gratis.

Alle henvendelser kan ske på dansk!